

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio III. An Conclusio sit verior Præmissis in Demonstratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

QUÆSTIO III.

An Conclusio sit verior Præmissis in Demonstratione.

EX dictis circa secundam Operationem habitum est, veritatem formalem esse conformitatem cum objecto, de hac quaeritur, An possit major esse conformitas in Conclusionem quam in Præmissis, vel e converso, ut id solvatur.

PRÆMITTO I. *Præmissas necessario debere esse veras*, aliàs Conclusio utpotè sequens debiliorem partem, deberet esse non vera, & tamen in Demonstratione debet esse vera: quia Conclusio Demonstrationis debet esse scientia, scientia autem debet esse vera, Ergo tantum quaeritur: an possit esse æquè vera ac Præmissa.

PRÆMITTO II. *Aliud est querere: An una veritas, possit esse magis necessaria præ aliâ: & aliud: an una veritas sit major aliâ, prius illud jam affirmatum est, ubi diximus, majorem esse certitudinem Præmissarum quam Conclusionis, de posteriori, lis restat.*

PRÆMITTO III. *Aliud est querere: An una veritas, possit magis & minus intensè esse, & aliud: an una veritas possit esse major aliâ.* Prius illud affirmandum, de posteriori quaeritur: quia licet illud magis sit album quod plures gradus albedinis habet: sed majoritas veritatis non pensatur ex majori intensione graduâli, sed ex majori conformitate cum objecto, aliàs recenter conversus hæreticus ad fidem Catholicam, & magis intensè credens articulos quibus nusquam discredit, magis inquam intensè illos credens, præ iis, quibus discredit olim, sequeretur quod magis crederet verè, illos, quam hos, & tamen Theologi veritatem fidei æqualem ponunt. Ergo apparet quod majoritas veritatis, non sit pensanda ex intensione graduâli. Solet hoc & aliis instantiis illustrari. v.g. Duo parietes albi ut sepe non sunt magis similes Logicè, præ duobus parietibus albis ut duo, quantumvis plures gradus similitudinis Physicæ habeant. Sic & duæ veritates, quantumvis plures gradus intensiōis habeant, non censendæ sunt magis esse veræ.

PRÆMITTO IV. *Aliud est querere: An una veritas possit esse specie distincta ab aliâ, & Aliud: an possit esse magis vera quam aliâ.* Certum enim est, unam veritatem ab aliâ posse esse specie distinctam, cum enim cognitionibus veris identificetur veritas, & hæ sunt inter se specie distinctæ, etiam erunt veritates specie distinctæ, si autem sunt veritates specie distinctæ, sunt etiam perfectiores & perfectiores, nec tamen inde sequetur quod sit una verior alterâ, sicut non sequitur ex eo, quia homo est perfectius animal bove, hominem verius esse animal.

PRÆMITTO V. *Intensio veritatis etiam si identificaretur realiter cum veritate, non argueretur rectè exinde quod aliqua sit magis vera propositio.*

RATIO. Quia quamvis essent idem realiter

intensio veritatis & veritas non essent tamē idem formaliter, quod si non essent idem formaliter, quod convenit formaliter intentioni, non essettribuendum formaliter veritati, aliàs committeretur fallacia accidentis. *His Præmissis*

DICENDUM est. *Conclusionem esse æqualem in veritate Præmissis.*

PROBATUR I. Falsa est hæc propositio Aliqua Propositio vera, non tribuit objecto id quod habet objectum, aliàs hoc ipso non esset vera, Ergo vera est hæc propositio, Omnis propositio vera, tribuit hoc quod habet objectum, Hoc posito sic urgetur. Quando omnis propositio vera, tribuit, hoc, quod habet objectum, tunc nulla est propositio verior aliâ, sed ex dictis omnis hoc habet. Ergo. Major probatur. In hoc est veritas cognitionis, ut hoc tribuat objecto quod habet, Ergo major veritas in eo erit, ut magis tribuat vera propositio hoc, quod habet objectum, sed nulla magis potest tribuere hoc objecto, quod habet objectum. Quod ipsum probatur, Quia ly magis tribuit vel se tenet ex parte actus, hoc est intensus tribuit, & hoc non arguit majoritatem veritatis ut dictum Præmissis 3tio. vel ly magis tribuit tenet se ex parte objecti & hoc non: quia respectu cujuscunque cognitionis homo v.g. non plus habet quam quod sit animal rationale & sic de reliquis, ergo nulla cognitio magis hoc tribuit objecto, quod habet objectum. Proponi idem potest via Negativa. Inexplicabile est, quid sit magis tribuere objecto, id quod habet objectum. Ergo nec est explicabile, quod una propositio, sit verior altera.

PROBATUR II. Supposito quod una cognitio quæ dicit Apostolos esse duodecem sit verior, & aliâ idem dicens, sit minus vera; illa verior, & esset verior ut supponitur; & non esset; quia id tantum haberet magis vera, quod haberet minus vera, sed minus vera non est magis vera, ergo nec magis vera, est magis vera; jam autem magis vera, diceret Apostolos esse duodecem, minus vera diceret etiam Apostolos esse duodecem, Ergo tantum id haberet magis vera, quod haberet minus vera.

PROBATUR III. Non potest Unum esse magis æquale alteri, hoc ipso enim, si unum minus æquale esset alteri, non esset æquale, Ergo neque una cognitio conformior objecto præ aliâ, hoc ipso enim si minus conformis esset quam altera, conformior non esset, Ergo neque potest esse una cognitio verior aliâ, hæc enim conformitas in adæquatione consistit.

Idem sic proponi potest Cognitio vel adæquatur omnino cum objecto vel non adæquatur aliquomodo: si non adæquatur, est hoc ipso jam falsa; si adæquatur omnino, ergo una non potest verior esse præ illa.

CONFIRMATUR. Si daretur sphaera, una aurea, in puncto tangens planum; & aliâ etiam in puncto tangens, argentea, non magis tangeret illa planum

planum in puncto, quàm hæc. Ergo etiam non magis tanget una cognitio veritatem objecti, quàm alia; nam sicut punctum in indivisibili consistit, ita & veritas.

RESPONDERI potest. Non dari conformitatem majorem inter hunc actum, & hoc objectum, sed falsum est non dari majorem conformitatem, si unus actus comparetur ad alios actus, & eorum objecta, & ita v.g. magis est conformis objecto hic actus, qui dicit, homo est animal rationale: quàm qui dicit, homo est animal.

CONTRA est, ex Oviedo, quia conformitas & adæquatio, quam diceret cognitio vera, spectari debet penes illud objectum quod importatur à prædicato, seu quod affirmatur, non verò spectari debet penes illud objectum, quod non affirmatur: cum ergo in hac propositione: Homo est animal, non affirmetur rationale, sed tantum animal, quantumvis in hac homo est animal rationale plus dicatur, non debet tamen hæc propositio verior dici. Deinde hæc propositio Sanctus Petrus est in cælo non est minus vera quàm hæc: Sancti Petrus & Paulus sunt in cælo; ergo & hæc propositio. Homo est animal, non est minus vera quàm hæc. Homo est animal rationale; cum hoc tamen stat, ut una propositio possit esse magis necessaria quàm alia.

Solvuntur Objectiones.

OBJECITUR I. Auctoritas Aristotelis Propter quod unumquodq; tale, & ipsum magis, sed propter Præmissas vera est Conclusio, ergo Præmissæ magis sunt veræ.

RESPONDETUR. Communiter, Axioma verum esse, cæteris paribus, hoc est iis, quæ suscipiunt magis & minus; veritas autem non suscipit magis & minus. Deinde quando idem censet hanc Propositionem. Bonum est bonum, esse verioris ista Bonum non est malum, intelligendus est, quod per veritatem intellexerit certitudinem & evidentiam.

OBJECITUR II. Una cognitio datur certior & evidentior alia; Ergo & verior.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Disparitas est, quia est absurdum, ut una cognitio sit verior alia, non est absurdum ut sit certior & evidentior: si enim esset verior, esset conformior objecto: nulla autem potest esse conformior præ alia objecto; quia nulla præ alia potest plus tribuere objecto: ut supra habitum.

OBJECITUR III. Una cognitio potest esse falsa magis præ alia, ergo & vera præ aliâ. Antecedens prob: ex 4. Metaph. C. 4. Ubi sensit Aristoteles non eodẽ modo falsum dicere, qui quatuor dicit esse quinque, quàm qui dicit esse decem.

RESPONDERI I. solet I. Negando consequentiam Disparitas datur, quia falsitas est recessus à veritate & deviatio, quæ potest esse major & minor.

NON SATISFACIT hæc Disparitas, est enim Metaphorica, contra quam instari posset: Falsitas est

recessus ab objecto, veritas autem est accessus ad objectum, sed potest accessus esse major & minor Ergo & veritas.

RESPONDERI alii II. Negando Antecedens, Auctoritatem Aristotelis explicant quod illic falsum seu mendacium sumperit Aristoteles, pro impossibili quasi dixerit, magis impossibile esse, ut quatuor sint decem, quam ut sint quinque, non accepit verò magis falsum, in sensu de quo hic.

HÆC RESPONSIO indiget adhuc explanatione, quia si potest unum præ alio esse magis falsum hoc est impossibile, cur non poterit etiam magis esse verum.

RESPONDERI Potest III. ex Oviedo, qui negat circa objectum indivisibile posse esse majorem & minorem falsitatem. Rationem dat, quia objectum indivisibile eo ipso quod disconformetur cum actu, disconformatur secundum se totum, Ergo habet tantam disconformitatem, quantâ potest habere, neq; alius minoris, est capax. Talis v.g. est falsitas si quis dicat: Michael non existere, hæc falsitas nec augeri nec minui potest, quia existentia Michaelis, indivisibilis est. Ulterius idem docet, circa objectum divisibile, posse esse majorem & minorem falsitatem. Rationem dat: si enim dicam: viginti homines currunt, iste actus potest esse magis vel minus falsus. Antecedens probatur, si enim nullus homo currat, disconformabitur, secundum omnes viginti homines, si verò currant decem & novem, secundum unum tantum disconformabitur.

CONTRA tamen est. Quia intentum non salvat objectionis. Restitui enim sic potest argumentum. Circa objecta divisibilia potest esse major vel minor falsitas, Ergo major & minor veritas,

CONTRA II. quia ipse Oviedo n. 7. loco citato sentit dictam propositionem: Viginti homines currunt, nullo currente, & novem decem currentibus, a quæ esse falsam in isto sensu, quod utraq; essentiam veritatis non habeat: sed non posse esse a quæ falsam, quasi illa propositio viginti homines currunt, nullo currente, quasi inquam non se ad plura objecta disconformia extendat. Hæc verò doctrina solum admittit extensionem in falsitate, quàm extensionem etiam in veritate comminisci possumus: Hæc enim propositio Homo est animal, ad pauciora se objecta extendit, quàm hæc, Homo est animal rationale: & tamen non sequitur hanc secundam propositionem, præ illa magis esse veram, Ergo nec sequitur magis illam esse falsam, quæ se ad plura objecta disconformia extendit.

CONTRA denique. Quia tam in indivisibili consistit existentia Michaelis, quàm in indivisibili consistit cursus viginti: si enim aliquid demptum fuerit, non erit etiam cursus viginti; si additum, non erit etiam cursus viginti: Ergo si circa existentiam Michaelis, non potest esse minor vel major falsitas, ita nec circa cursum viginti hominum, in dicto sensu, potest esse falsitas.

Re.

RESPONDETUR. Itaque Aliter Distinguendo Antecedens. Una cognitio potest esse magis falsa præ alia, id est magis illi vel minus potest competere non esse veri, Negatur Antecedens: potest esse magis vel minus falsa; id est pluribus titulis vel circa plura objecta falsa, Concedo Antecedens & Nego Consequentiam. Dico itaque uni propositioni præ alia non potest magis competere non esse veri. Ratio est, quia verum in indivisibili ut diximus consistit, non potest ergo secundum aliquid sui communicari, secundum aliquid non communicari. Deinde negatio est malignantis naturæ, totum quod invenit corrumpit, ergo cum verum sit indivisibile, superadditum illi Non, totum corrumpit, nec relinquit magis vel minus ex vero, illi Propositioni falsæ, communicabile. Caterum potest falsum esse aliquid pluribus titulis, vel circa plura objecta, ut probat etiam exemplum immediate ab Ovidio adlatum: hinc autem etiam sequetur posse aliquid magis esse verum, hoc est pluribus titulis & extensius ad objecta. Verum hoc ipsum ut dixi in Præmissis, non est esse magis verum, quia veritatis majoritas, non ex ista extensione & titulis, sed ex confirmitate majori cum objecto pensari debet, quæ quia non datur, nec dabitur veritas major.

De Circulo Demonstrationis.

QUÆRITUR I. *Quid sit Circulus?* Circulus apud Mathematicos est Linea quæ in se ipsam redit. Ab hac proportionem vocatur circulus Logicus, qui tunc fit, quando Antecedens

per Consequens, & Consequens per Antecedens probatur v.g. Homo est rationalis quia est risibilis; est risibilis, quia est rationalis.

QUÆRITUR II. *Quotuplex sit Circulus?* Duplex. Quidam enim est circulus Formalis, qui fit quando per Consequens aliunde non cognitum, probatur Antecedens, ut si v.g. aliquis probaret terram esse rotundam, quia est orbicularis figuræ, & esse orbicularis figuræ, quia est rotunda. Alius est circulus Materialis, qui appellatur Regressus demonstrativus. Quando scilicet Antecedens probatur per Consequens aliunde cognitum: ut si quis hominem probat esse risibilem, quia est rationalis, esse verò rationalem prober, per hoc, quia est risibilis, habendo hoc aliunde cognitum v.g. ex actibus ridendi.

QUÆRITUR III. *An Circulus formalis sit vitiosus?* Est. Ratio quia Consequens est ignotius Antecedente. Ergo Consequens quæ Consequens pro probatione assumi non debet, nam Demonstratio & Scientia ex notioribus procedere debent. Caterum Circulus Materialis est utilis, quia procedit argumentatio à notioribus aliunde scilicet cognitis. Deinde relativa mutuo se inferre possunt, Ergo saltem in aliquo casu, utilis erit hæc argumentatio. Immo ex uno genere Causæ potest fieri argumentatio ad aliud genus, & ita (ut dicitur in materia fidei) rectè per revelationem divinam probamus auctoritatem Ecclesiæ, & per auctoritatem Ecclesiæ, probatur etiam facta fuisse revelatio Divina.

Ne Labor noster circulum faciat vitiosum, redeat ad ejus gloriam, qui vires dedit.

Ad M. D. G. B. V. H.
b. M.

